

naše vezi

JUNIJ 2017

INTERNA IZDAJA, št. 71

ZDCIV SLOVENIJE, Dunajska 129, 1000 Ljubljana

Poštnina plačana pri pošti 1102

ZVEZA DRUŠTEV
CIVILNIH
INVALIDOV VOJN
SLOVENIJE

Čebelica

*Skrivnost narave je ta,
da rožica svojo lepoto ima.*

*Glodiš po gozdu, sem ter tja
in opaziš, kako se čebelica
iz cveta na cvet poda.*

*Čebelica je vesela,
da je narava zanjo lepo poskrbela.*

*Ni lepšega kot to,
da poleti poln sat medu bo.*

Štefanija Hlešek

naše vezi

VSEBINA 71. ŠTEVILKE

aktualno

- 3 srečanje vi v kopru
5 srečanje civ v trebnjem
7 meddržavno sodelovanje: vi v črni gori
8 zdcivs organiziral konferenco za medije

gradili so naša društva

- 9 jože zupanc
13 alojz krajnc

v razmislek

- 14 neuresničene sanje

iz naših društev

- 15 okrevališče na malih vršah
16 45 let mdciv maribor
17 dvi domžale so zdaj del dvi zasavja
18 spopad za slovenijo se je začel na ptuju
19 na potep po gorenjski
19 mariborčani na spoznavanju ljubljane
20 istrske dobrote na srečanju vi
21 civ dolensjske na predavanju in izlet
21 mdciv celje: sodelovanje med društvi

šport

- 22 športne igre vojnih invalidov
22 športno udejstvovanje mdciv maribor
23 prvenstvi vi: ribolov in kegljanje
23 tekmovanje v streljanju z zračno puško

Izdajanje glasila omogoča
Fundacija za financiranje
invalidskih in humanitarnih
organizacij Slovenije.

IZDAJATELJA:

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije in Zveza društev
civilnih invalidov vojn Slovenije

UREDNIŠTVO:

ZDCIV SLOVENIJE, Dunajska 129, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/ 56 53 802, 01/ 56 53 803

GLAVNA UREDNICA:

Aleksandra Kerin-Kovač

ČLANI UREDNIŠKEGA ODBORA:

Vladimir Pegan, Bojan Černjak, Janez Štrbenc,
Zdravko Zore, Andreja Rožič

OBLIKOVANJE: Zavod Lupa design

TISK: ITAGRAF d.o.o.

Drage bralke in dragi bralci!

Med mnogimi temami, o katerih pišemo v Naših vezeh, so tudi tiste, ki nagovarjajo vse vas, da predvsem sami nekaj naredite za svoje dobro počutje. Za to skrbijo tudi društva in zveze s predavanji in delavnicami, na katerih se učite o skrbi za zdravje, samopomoči in izboljšanju počutja.

Ena izmed najpomembnejših stvari, ki vpliva na naše dobro počutje, je hrana. Hrana je naše gorivo. Brez nje ne »obratujemo«. A za dobro obratovanje mora biti tudi gorivo kakovostno. Kakšno hrano jemo? Od kod prihaja? In predvsem – kaj vse je v njej. Nedavno so se na ravni Evropske unije pojavili očitki, da živilski izdelki, ki jih velika podjetja (beri: korporacije) prodajajo na trgih EU-ja niso enake kakovosti za trge zahodne in vzhodne Evrope. Očitki so šli v smeri, da izdelki za vzhodno-evropski trg (tudi slovenski sodi v to kategorijo) vsebujejo več nekaterih manj zelenih snovi, kot so sol, sladkor, maščobe, da je v nekaterih mesnih izdelkih meso slabše kakovosti ... Države (z zamudo tudi Slovenija) so se na očitke javnosti odzvale in opravile analize. Slovenska naj bi kazala, da bistvenih odstopanj ni, in da govorice torej ne držijo. Ali temu verjamemo ali ne, zdaj niti ni pomembno, pomembneje je, da se kot družba pogovarjamo o kakovosti hrane in njenem pomenu za kakovost življenja. Generacija, ki je še doživela veliko vojno, je majhna. A je edina, ki se še spomni pomanjkanja in tega, kako je, ko si lačen. A že dolgo živimo v obdobju (pre)obilja hrane. Hrana (na splošno) je poceni. A žal to ne pomeni, da je vedno tudi kakovostna. Če se paradiznik, ki ga kupimo v neki drugi evropski državi in tisti, ki ga od istega proizvajalca kupimo v Sloveniji, ne razlikujeta po sestavi, jima je žal lahko skupno to, da sta zrasla v istem umetnem okolju steklenjaka v neki tretji državi, ali še huje, da se je naš mango v kontejnerju še zelen pripeljal iz drugega kontinenta in več tednov romal do končne postaje v našem domu in vmes »zorel« s pomočjo »dodatkov«, ki so pač dovoljeni.

Kdo torej določa, kaj je dovoljeno in kaj ne, kaj je sprejemljivo in kaj je varno? Prehrabena industrija je brez dvoma predvsem dober biznis. In z dobički, ki jih ima, si lahko privoščijo množico lobistov, ki pri vladah, raznih organizacijah in drugih organih lobirajo, da se njihove izdelke spusti na določen trg. Pri tem si pomagajo z raziskavami »neodvisnih laboratorijev«, ki dokazujejo varnost ponujenih izdelkov. A skoraj za vsako »neodvisno raziskavo«, ki nečemu pritrjuje, je mogoče najti neko drugo »neodvisno raziskavo«, ki nekaj zavrača. Navaden potrošnik je tako nemočen in zmeden. Komu verjeti? Kaj je »zdravo«? Danes maslo prepo-vedujejo, jutri ga priporočajo, opozarjajo nas, da naj ne jemo preveč jaje, potem pa slišimo, da si jih lahko mirno privoščimo vsak dan. Beremo, da je kokosovo olje bolj zdravo od drugih maščob, potem pa da je slabše od svinjske masti. Pa spet: raje svinjsko mast kot rafinirana olja, toda: olja so boljše od masti ... Ljudje smo neprestano bombardirani s sporočili, ki enkrat pravijo nekaj, potem pa spet nekaj čisto drugega. A pozornemu potrošniku ne uide, da nekatera sporočila sovpadajo z npr. padcem industrije olja/sladkorja/pese ... V tej zmedbi smo obsojeni na branje deklaracij na izdelkih, in se lahko pač zavestno odločimo, da jim verjamemo ali pač ne. Kaj torej storiti?

Na srečo smo Slovenci znani tudi kot narod vrtičkarjev. Če se je to včasih slišalo posmehljivo, je danes sposobnost pridelati lasten izdelek, pri katerem sami odločamo, kaj dodajati za boljše rast, prednost. Zavedamo se tudi, da izdelki, ki do nas niso potovali dolge tedne, ampak smo jih na mizo dobili skoraj z njive, vsebujejo več koristnih hranil, ki dobro vplivajo na naše počutje. Več tudi kupujemo neposredno od kmetov, s čimer dobro vplivamo tudi na slovenski kmetijski sektor, kar ni slab stranski učinek. Vprašanje pa je, če smo se že naučili (ali spet spomnili), kako je biti zmeren pri hrani in da priporočila, da je treba jesti zmerno, pestro in lokalno vsebujejo modrost, ki za naša telesa in naše dobro počutje ob upoštevanju naredijo še največ.

Lepo poletje vam želim.

Aleksandra K. Kovač
Urednica Naših vezi

VOJNI INVALIDI SO SE ZBRALI NA 18. SREČANJU VOJNIH INVALIDOV V KOPRU

Praznik vojnih invalidov, dan povezovanja in prijateljstva

Pred osemnajstimi leti je v Zvezi društev vojnih invalidov Slovenije vzniknila ideja po druženju in sodelovanju in se uresničila kot prvo srečanje vojnih invalidov v Kranju. Srečanje, ki se je nato selilo po različnih krajih Slovenije, je z leti postalo osrednji dogodek vojnih invalidov in društev vojnih invalidov ter njihovih članov. »Preraslo je v dan povezovanja, snidenja, prijateljstva in tovarištva, postalo je dan spominjanja in ohranjanja spomina na našo skupno preteklost, ki je bila v mnogih primerih težka in nevarna,« je v pozdravnem nagovoru na letošnjem 18. srečanju povedal predsednik Zveze društev vojnih invalidov Slovenije Janez Podržaj.

Da vojnim invalidov vsakoletna srečanja veliko pomenijo, dokazuje tudi udeležba 100 let starega vojaškega vojnega invalida Joška Bajca iz Društva vojnih invalidov Celje.

Letos so se vojni invalidi, njihovi svojci in prijatelji ter zagovorniki miru, tovarištva in domoljuba, 27. maja 2017, zbrali v Kopru in v dvorani Osnovne šole Koper prisluhnili pozdravnim nagovorom slavnostnega govornika Matjaža Nemca, podpredsednika Državnega zbora republike Slovenije, predsednika

zveze Janeza Podržaja, predsednice Društva vojnih invalidov Slovenske Istre Janje Žagar in podžupana Mestne občine Koper Petra Bolčiča ter prijetnemu kulturnemu programu, ki so ga izvedli Pihalni orkester Koper, otroci iz Osnovne šole Koper in moški pevski zbor Delfin.

»V izjemno čast mi je, da vas lahko na današnji dan pozdravim v imenu Mestne občine Koper. Vsakič znova smo ponosni, da vas lahko gostimo. V Kopru se namreč vsako leto zvrstijo številne prireditve in prav današnji dogodek je eden tistih, za katerega nam je v čast, da ga gostimo,« je na slovesnosti povedal koprski podžupan Peter Bolčič.

Poleg praznovanja polnoletnosti so s srečanjem zaznamovali tudi 75. obletnico ustanovitve prvih partizanskih osvobodilnih brigad in 25. obletnico sprejema Republike Slovenije kot 176. polnopravne članice v Organizacijo združenih narodov.

Ker je zveza reprezentativna invalidska organizacija za vojaške vojne in vojaške mirnodobne invalide, je predsednik Janez Podržaj spomnil na dogodke, ki so vojne invalide in njihove družine nepozabno zaznamovali. Letos namreč mineva 72 let od konca 2. svetovne vojne, 26 let od Slovenske osamosvojitvene vojne, 26 let od konca obveznega služenja vojaškega roka v Jugoslovanski ljudski armadi in 14 let od od-

prave obveznega služenja vojaškega roka in naborniškega sistema v Sloveniji. Opozoril je, da smo dolžni zahvalo vsem tistim, ki so s svojo požrtvovalnostjo in trpljenjem izborili tako zeleno svobodo in samostojnost, kar so bile več stoletne sanje mnogih Slovencev. Prav je, da vsem tistim, ki so se borili za domovino in jih ni več med nami, izkažemo neizmerno spoštovanje in jih ohranimo v trajnem spominu.

Predsednik je opozoril na leta 2012 trajno ukinjeno pravico vojnih invalidov do zdravljenja v zdraviliščih, kar je označil kot sramotno dejanje države, da varčuje pri starejši, že opešani populaciji vojnih invalidov na račun njihovega skromnega življenjskega standarda. Poudaril je vlogo vojaških mirnodobnih invalidov v društvih, izrazil interes za izboljšanje njihovega položaja in usmerjenost zveze in društev k posamezniku, k njegovim željam in interesom z izvajanjem posebnih socialnih programov. Pri tem se je za podporo zahvalil financierjem z oceno, da je sistem financiranja zakonsko dobro urejen navkljub težnjam po sprejemu nove zakonodaje o fundacijah.

Podpredsednik Državnega zbora Republike Slovenije Matjaž Nemeč je v nagovoru spomnil na pomen vrednot tovarštva, pomoči sočloveku in prijateljstva. Vrednote so najmočnejše vezivo vsake organizacije ali skupnosti in prav iz rojstva pravih vrednot se družba lahko razvija na bolje.

Vsem vojaškim invalidom se je zahvalil za požrtvovalnost, predvsem za to, ker so odprli svoja srca. Prav zaradi tega lahko danes praznujemo srečanje vojnih invalidov, ko hkrati slavimo tudi našo svobodo. »S tem, da vojni invalidi ne le spoštujejo vrednote, ampak jih dejansko živijo, so pravi navdih mlajšim generaci-

jam. Vojni invalidi so krojili identiteto naše domovine in njihova dejanja so izraz najvišjega etičnega dejanja,« je še dejal Nemeč.

»Vrednote, ki ste nam jih predali prav vi, segajo v srčiko človekoljubnosti in prav to zahteva najiskrenejšo pohvalo vsem vam. (...) Vaša prizadevanja vidim kot najvišji izraz in pokazatelj etičnega in človekoljubnega ravnanja, srčnosti in odgovornosti. Iz tega moramo črpati znanje in moč. Ne samo, da cenimo našo priborjeno državnost, mir, temveč da z vsakodnevnimi dejanji dokazujemo in prenašamo te vrednote v skrinjo skupne dediščine za naše zanamce. Namreč ti bodo krojili prihodnost naše države za naprej.« je sklenil svojo zahvalo Matjaž Nemeč in vsem zaželel prijeten prijateljski dan.

S svojo udeležbo so praznik vojnih invalidov počastili tudi predstavniki iz invalidskih, veteranskih in domoljubnih organizacij iz Slovenije, Italije in zamejstva, s katerimi zveza dobro sodeluje, zlasti na področju varstva invalidov, vojnih veteranov, žrtev vojn in vojnega nasilja, negovanja domoljubja ter ohranjanja zgodovinskih vrednot. Tudi tokrat ni manjkal veličasten mimohod praporov zveze in društev vojnih invalidov ter domoljubnih in veteranskih organizacij v spremstvu koračnice Pihalnega orkestra Koper.

Posebna zahvala gre Društvu vojnih invalidov Slovenske Istre Koper za izvedbo prijetnega dogodka, pogostitvijo s pršutom, vinom in oljčnim oljem, in članicam društva, ki so vse udeležence pogostile z domačimi kroštuli, krhkimi flancati.

Andreja Markovič

SREČANJE CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE V TREBNJEM

Dve leti po praznovanju 45. obletnice organiziranega delovanja Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije smo se znova zbrali na srečanju ob dnevu civilnih invalidov vojn Slovenije, ki ga uradno zaznamujemo 26. junija.

Tokrat je bilo srečanje v restavraciji Galaksija v Trebnjem, udeležilo pa se ga je okoli 280 civilnih invalidov vojn Slovenije s spremljevalci. Z udeležbo so nas počastili tudi posebni gostje, predvsem sorodnih organizacij. Pozdravne besede je članom namenil predsednik zveze Adolf Videnšek.

Z besedami *«prazniki in druženja, kot je današnje, so priložnost, da pogledamo v preteklost, razmislimo o prihodnosti in se tudi zahvalimo»*, pa nas je nagovoril sekretar Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja pri Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Cveto Uršič. V slogu začetnih besed je zvenel njegov celotni nagovor, zaključil pa ga je z besedami: *«Civilni invalidi vojn ste žrtve vojne, zato ste, tudi zgodovinsko gledano, upravičeni do posebnega položaja. O obsegu in vsebini pravic, pa se je treba pogovarjati, imeti dialog, z državo.»* Uršič se je zahvalil tudi vsem prostovoljcem, ki delujejo v dobro civilnih invalidov vojn, tako na ravni zveze kot v društvih. Na kratko je prisotne pozdravil tudi civilni invalid vojn Evgen Bavčar, državljani Evrope 2016.

S svojo interpretacijo besedil pesmi slovenskih pesnikov Ferija Lainščka in Toneta Pavčka nas je navdušila mlada pevka in glasbenica Ditka. Prireditelj je povezoval Boris Kopal, režiser, igralec in humorist.

Ob koncu uradnega dela srečanja so navzoči civilni invalidi vojn Slovenije sprejeli resolucijo.

RESOLUCIJA CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE

Civilni invalidi vojn (CIV) Slovenije, zbrani na vseslovenskem srečanju CIV Slovenije, sprejemamo resolucijo, s katero seznanjamo slovensko javnost in Vlado RS z našimi opravičenimi pričakovanji glede ohranjanja in izboljševanja varstva CIV Slovenije. Prav tako o odnosu slovenske države do teh vsebin.

1.

Dejstvo je, da smo CIV postali vojni invalidi – ne po svoji krivdi, zaradi poškodb z vojaškimi razstrelivi med vojnami ali po njih. Pri tem, smo bili kot otroci ukradeni za otroštvo in obsojeni na »zapor s svojimi invalidnostmi«, brez možnosti pomilostitve, vse do konca življenja.

2.

Veliko se piše in govori o spravi, zaradi dogajanj v času med, ob in po drugi svetovni vojni ter budi žrtve, ki so že dotrpele svojo usodo. Ostali pa smo mi, civilni vojni poškodovanci, ki še vedno trpimo, predvsem zaradi človeškega brezumja! Z nami pa

se nihče ne pogovarja o spravi. Po dolgotrajnem prigovarjanju, nas je predsednik Vlade RS, dr. Miro Cerar, sicer sprejel v februarju 2016 na pogovor, zaradi 20-letnega zanemarjanja in nujnosti dopolnjevanja varstva vojnih invalidov Slovenije. Res, da je predsednik Vlade RS takrat naložil ministrici MDDSZEM obveznost – dogovarjanja z nami o teh vsebinah. Res pa je tudi, da se to ministrstvo obnaša tako, kot da smo mi zaradi njih in ne oni zaradi nas. Po enem letu od vložitve naših predlogov, so sklicali delovni sestanek z nami, da smo obravnavali te predloge.

Povedali so nam, da je obseg varstva vojnih invalidov v RS nadaljevanje obsega tega varstva v bivši SFRJ. Zavrnilo so praktično vse naše predloge za vrnitev odvzetih pravic in nadaljnje izboljševanje varstva, pogovarjali se bomo edino še glede usklajevanja prejemkov.

3.

Civilni poškodovanci vojn odločno zahtevamo od RS:

- Da nemudoma uredi pravično usklajevanje prejemkov vojnih invalidov
- Da se vrne in ustrezno uredi obnovitvena zdravstvena rehabilitacija za vojne invalide
- Zahtevamo, da država preneha z brezbržnim odnosom do vojnih invalidov, da takoj pristopi, ob sodelovanju z vojnimi invalidi, k iskanju oblik, načinov in obsega varstva, ki bo za vse vojne poškodovance predstavljalo pošteno pravično odškodnino za njihovo neposredno in posredno škodo, na osebni integriteti in osebnem zdravju

4.

Nikakor ne sprejemamo ugovorov o pomanjkanju sredstev in nesorazmernosti z drugimi upravičenci:

- vsako leto se izdatki za vojne invalide zmanjšajo za okoli 10%, zaradi našega odhajanja
- posebej poudarjamo, da RS vse do sedaj še ni postavila in izterjala pravičnih vojnih odško-

dnin od agresorjev v drugi svetovni vojni na naše ozemlje. Apeliramo, da to stori!

- Še enkrat: mi smo živi spomeniki človeškega brezumja! Smo vest človeštva! Zaslužimo boljši odnos do nas!

Pridržujemo si pravico poročati o teh anomalijah v naši državi, tako slovenski javnosti, kot tudi ustreznim institucijam v Evropi, zlasti tudi glede neurejenosti vojnih odškodnin. Pridržujemo si tudi pravico predlagati razrešitev odgovornih za te anomalije.

Uradnemu delu srečanja je sledilo druženje s prijatelji in znanci, pa tudi zavrteli smo se ob zvokih harmonike, katere meh je raztegnil Silvo Spačal.

Andreja Rožič

V HRIBE

Zjutraj zgodaj se zbudim
in se skozi okno v hribe zastrmim.
Mislim si, zakaj pa ne bi
od blizu gledala hribe te.
Obujem čevlje za v gore,
Nahrbtnik vržem na rame
in hitro hojo pod noge,
da razbija v prsih mi sree.

Na poti večkrat ustavim se
in v dolino se oko zazre.
Daleč tam, se mi zazdi,
da v morju sonce se blešči.

Ko pa pridem vrh gore,
od veselja zavriska mi sree.
Kako je lep planinski raj,
tudi vi obiščite ga kdaj!

Ana Klemenčič

DELOVNO SREČANJE VOJNIH INVALIDOV ČRNE GORE, SRBIJE IN SLOVENIJE V PODGORICI

Predstavnika Zveze društev vojnih invalidov Slovenije, predsednik Janez Podržaj in poslovni sekretar Vladimir Pegan sta se udeležila delovnega srečanja delegacij vojnih invalidov iz Črne gore, Srbije in Slovenije, ki je potekalo med 7. in 9. junijem v Črni gori.

Predsednik Zveze združenj borcev NOB in antifašistov Črne gore dr. Zuvdija Hodžić, ki je bil izvoljen na kongresu v maju 2017, je delegaciji vojnih invalidov iz Slovenije in Srbije toplo pozdravil in dejal, da so veseli, da so se srečali in da bodo izmenjali pozitivne izkušnje. Hodžić je tudi redni član Akademije znanosti in umetnosti Črne gore in profesor književnosti. Ob izvolitvi je na novinarsko vprašanje, kateri stranki pripada dejal, da pripada smo eni stranki in to je stranka Črna gora.

Delegacije so predstavile svoje organizacije in pravni status vojnih invalidov v svojih državah, nato pa so se navzoči pogovarjali o nadaljnjem sodelovanju. Poudarili so potrebo po izmenjavi pozitivnih izkušenj in nujno k sodelovanju povabiti tudi druge organizacije vojnih invalidov iz Jugovzhodne Evrope. Pomen sodelovanja je tudi v tem, da državni organi in širša javnost spoznata vojne invalide, ki so v najtežjih trenutkih obrambe ali usposabljanja za obrambo domovine dali velik prispevek - svoja življenja ali svoje zdravje.

V delovnih pogovorih so posebno pozornost namenili pravni regulativi in materialni zaščiti vojnih invalidov in njihovih družin. Poudarili so, da mora biti skrb za vojne invalide in družinske člane trajna skrb organizacij vojnih invalidov. Težave vojnih invalidov je potrebno reševati v sodelovanju z državnimi organi in institucijami, s ciljem izboljšanja socialnega in materialnega položaja vojnih invalidov in njihovih družinskih članov. Sodelujoči so ocenili, da je zaščita vojnih invalidov in družinskih članov najboljša v Črni gori in da so lahko njihove izkušnje dober primer zaščite omenjene populacije. Treba je poudariti, da so se s samostojnostjo države Črne gore

in sprejetjem novega zakona pravice borcev, vojnih invalidov in družinskih članov izboljšale. Navzoči so se ob koncu razprave dogovorili za nadaljnja delovna srečanja in izmenjavo izkušenj.

Ne gre zanemariti dejstva, da je Združenje borcev NOB in antifašistov Črne gore ugledna in spoštovana organizacija civilne družbe. S tem so cenjeni in spoštovani tudi borci in vojni invalidi ter njihovi družinski člani. Združenje ima svoje prostorne poslovne prostore v stavbi ministrstva za zunanje zadeve.

Delegacije vojnih invalidov je sprejel tudi župan Cetinja Aleksander Bogdanović. Po sprejetju zakona o prestolnici, je Cetinje namreč postalo prestolnica Črne gore, župana pa pogovorno imenujejo kar predsednik prestolnice. Cetinje je bilo do leta 1946 glavno mesto Črne gore, nato je to funkcijo prevzel Titograd, ki se je leta 1992 preimenoval v Podgori-

Od leve proti desni: Predstavnika Združenja vojnih in mirnodobnih vojaških invalidov Srbije (Udruženje ratnih in mirnodobskih vojnih invalida Srbije): Vladimir Lakičević, strokovni delavec, novinar in Miroslav Lazović, predsednik. Predstavnika Zveze društev vojnih invalidov Slovenije: Janez Podržaj, predsednik, Vladimir Pegan, generalni sekretar. Predstavniki Zveze združenj borcev NOB in antifašistov Črne gore (Savez udruženja boraca NOR-a in antifašista Črne gore): Milo Đurović, član komisije, Cvetko Radojnić, član predsedstva, Zveze združenj borcev NOB in antifašistov Črne gore, Dragan Mitov Đurović, generalni sekretar, Senka Klikovac, članica komisije, Zuvdija Hodžić, predsednik, Sofija Klikovac, članica predsedstva in predsednica komisije za vprašanja (zaščito) borcev in vojnih invalidov in Slobodan Simović, podpredsednik.

co. Po delovnih pogovorih si je delegacija ogledala 1657 metrov visok Lovčen, kjer se nahaja mavzolej črnogorskega vladike in pesnika Petra II Petrovića Njegoša.

KRATKA ZGODOVINA ČRNE GORE

Zgodovina Črne gore se začne leta 1482, ko je črnogorski vladar Ivan Crnojević postavil prvo trdnjavo in naselbino. Leta 1493 so natisnili prvo knjigo, ki je prva tiskana knjiga v tem delu Evrope (Slovenija je dobila prvo tiskano knjigo 1550. leta, v svetovnem merilu pa so prvo knjigo natisnili 1450. leta). Na ber-

linskem kongresu leta 1878 je Črna gora postala 27. neodvisna država v Evropi. Črnogorci so se izkazali tudi v boju proti Turkom. Večji razmah je država doživela v prehodu iz 19. v 20. stoletje, v času vladavine dinastije Petrović.

25. novembra 1875 je bil ustanovljen Rdeči križ Črne gore, prvi v tem delu Evrope. Črna gora se intenzivno ukvarja s turizmom in se pripravlja za vstop v Evropsko unijo, 5. junija letos pa je bila sprejeta v zvezo Nato.

Vladimir Pegan

TISKOVNA KONFERENCA ZVEZE DRUŠTEV CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE

Ob stoti obletnici prvega zakona o posebnem varstvu civilnih vojnih poškodovancev in ob sprejetju protestne resolucije slovenskih civilnih invalidov vojn je Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije medije povabila na tiskovno konferenco. Ta je bila 15. junija na sedežu zveze.

Na tiskovni konferenci so sodelovali predsednik zveze Adolf Videnšek, podpredsednik zveze Jože Zupanc in član komisije za urejanje varstva CIV Andrej Šalehar, vodil pa jo je Borut Pogačnik.

Predsednik zveze je podal kratek pregled zakonske zaščite civilnih invalidov vojn od leta 1917 do danes. Andrej Šalehar je povedal več o svoji raziskavi, ki jo je spodbudila stota obletnice začetka prve svetovne vojne in njene posledice. Zaradi spremenjenega na-

čina vojskovanja, je vojna poleg vojaških povzročila tudi številne civilne žrtve, torej civilne vojne poškodovance (invalidi). Med raziskovanjem je odkril prvi zakon, ki zadeva civilne vojne poškodovance z uradnim naslovom »Zakon o naredbah skrbi za civilne vojne poškodovance, njihove svoje in zaostale«.

Jože Zupanc, podpredsednik Zveze civilnih invalidov vojn Slovenije je tudi predsednik Evropske zveze invalidov vojn. Na kratko je povzel začetke povezovanja sorodnih organizacij iz evropskih držav, ki jim je sledila ustanovitev omenjene zveze, njeno poslanstvo in vsebine delovanja.

Na konferenci smo predstavili tudi protestno resolucijo civilnih invalidov vojn Slovenije, ki je bila sprejeta 14. junija 2017, na vseslovenskem srečanju civilnih invalidov vojn.

Andreja Rožič

ŽIVI SPOMENIKI NESMISLA VOJNE SMO. ŽAL ČLOVEKA NIČ NE IZUČI.

Intervju z Jožetom Zupancem

ZAČNIVA PRI TISTEM TRENUTKU, KI VAM JE SPREMENIL ŽIVLJENJE ...

11. novembra 1943, star sem bil šest let in pet mesecev, sva s Toneom Krušičem odšla do našega čebelnjaka, ki je stal nekako na prostoru današnjega bazena. Večji topliški fantje so imeli tam skladišče orožja, ki so ga našli okrog po dolini. Vmes je bila tudi razdrta italijanska bomba; udaril sem jo skupaj in strahovito je počilo. Spomnim se, da mi je po licih steklo nekaj vročega. To so bile moje oči. Še vstal sem in stekel, zaletel sem se v drevo, nato pa padel v nezavest. Poleg tega, da mi je eksplozija poškodovala oči, mi je tudi razparala trebuh.

SO VAS PELJALI V NOVOMEŠKO BOLNIŠNICO?

Ja. Mama in teta Malnarjeva sta me na vozičku, takšnem, ki je imel ‚štango‘ spredaj, peljali po sredini ceste, saj je bila minirana. Na Volavčah, kjer je bil partizanski blok, nas niso spustili naprej, saj nismo imeli dovoljenja, ki bi ga lahko izdal le zdravnik na Bazi 20. Tako sta me peljali nazaj domov, kjer smo prespali noč. Naslednjega dne sta me odpeljali v Kočevski rog, kjer me je dr. Červenko previl, nato pa napisal dovoljenje. S tem so me odpeljali v dolino, prišli smo do Vavte vasi, kjer je naša sorodnica zapregla kravo, do mesta smo šli po gozdnih poteh.

GLEDE NA VAŠE POŠKODBE IN POT DO ZDRAVNIKOV NAJBRŽ NAPOVEDI NISO BILE DOBRE ...

Ne. Bivanja v bolnišnici se tudi sicer ne spominjam rad; ko se je oglasil alarm za letalski napad, so paciente spravili v klet. Zame so očitno tako ali tako računali, da bom umrl, zato so me kar pustili na bolniški postelji. Kričal sem od strahu. Bilo je grozno. V bolnišnici sem nato klinično umrl, župnik je že opra-

vil maziljenje, po dveh urah so me odnesli na mrtvaški oder v kapelo. Zjutraj so na oder prinesli še eno truplo moškega, ki je ponoči umrl. Medtem, ko so njega premikali, so tudi mene in v tem trenutku sem brcnil z ного. Oživljali so me in me rešili.

SE SPOMINJATE PODROBNOSTI TEGA DOŽIVETJA?

Zelo dobro. Čutil sem, da padam na hrbet; nato se je pojavil zelo svetel tunel, v katerem sem plaval oziroma lebdel pod stropom. Šel sem za svetlobo in, ko sem prišel ven iz tunela, se mi je zdelo vse čudovito lepo. Rože so cvetele, pred hišo so sedeli ljudje. Usmeril sem se proti njim, a začeli so me odganjati, češ da še nisem za k njim, naj grem nazaj. Bilo mi je zelo hudo, da so me podili, da sem moral stran. V tistem sem se zbudil.

INVALIDNOST STE NAJVERJETNEJE KOT OTROK TEŽKO SPREJELI ...

Naprej sem okrevajal doma, z mano se je veliko ukvarjal Ivan Bučar, ki je bil res ena lepa duša. Vsak dan je prišel k meni, me prijel za roko in odpeljal ven. Vpeljal me je nazaj v življenje. Preden sem oslepel, sem vsak dan na vogalu hiše opazoval Kočevski rog, ki se mi je zdel nepopisno lep. Zamišljal sem si, da gledam tesarja pri delu. Očarala me je svetloba, lom svetlobe. Ure sem lahko tudi sedel v veži in opazoval ples prašnih delcev v špranji svetlobe. Ko pa je bila naokrog mene kar naenkrat le tema, me je bilo nepopisno strah. Nisem smel biti sam. Leta je trajalo, da sem sprejel svojo invalidnost.

KLJUB SVOJI OVIRI PA STE OPRAVILI ŠOLANJE. V TOPLICAH?

Šolal sem se na Zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani, kjer sem se res dobro počutil.

Kako tudi ne, saj sem bil med enakimi. Ko je mama zbolela za rakom, sem se vendarle moral vrniti domov; takrat sem bil v 4. gimnaziji, to je kot danes 8. razred. Doma sem kuhal, oče pa je postoril dela v hlevu. Šolanje sem nadaljeval v topliški šoli, kjer so me res lepo sprejeli; tako sošolci kot učitelji.

PO ŠOLANJU STE DOBILI TUDI SEBI PRIMERNO SLUŽBO IN BILI TUDI SICER IZJEMNO DEJAVNI. KJE?

Leta 1956 sem se zaposlil na Okrajnem ljudskem odboru kot telefonist, s harmoniko sem hodil igrati na mladinske plese v gostilno pri Košakovih, ustanovil sem Društvo prijateljev mladine v Kandiji v Novem mestu, predvsem pa sem bil zelo aktiven v Zvezi slepih Slovenije. Čutil sem vrsto pomanjkljivosti pri obravnavi slepih, še posebej pri oskrbi s tehničnimi pripomočki; podal sem pobudo, da smo začeli s snemanji knjig na trakove. Leta 1960 sem začel razmišljati, da bi posodobili tisk časopisov za slepe, kar nam je uspelo s pomočjo Inštituta Jožef Stefan, Karel Željko, mladi inovator iz Novega mesta, pa je v povezavi z našo zvezo izdelal zvočni indikator svetlobe, dobili smo posebno vodno tehtnico za slepe, slepim prilagojene družabne namizne igre. Bili smo uspešni pri svojem delu, v sorodnih zvezah po nekdanji skupni državi so, ko smo dobili kako novost, velikokrat rekli: 'Opet ovi Slovenci'. (smeh) Zaradi uspešnega dela so me imenovali tudi na mesto predsednika Zveze slepih Jugoslavije, v tem času smo na mojo pobudo ustanovili tudi evropsko zvezo slepih, ki je prej ni bilo.

TO SO AKTIVNOSTI PRI ZVEZI SLEPIH. KAJ PA VAŠA PRIZADEVANJA ZA CIVILNE ŽRTVE VOJN?

Takrat še kot predsednik jugoslovanske zveze slepih sem se leta 1956 aktivno vključil v organiziranost Zveze civilnih invalidov vojn Slovenije. Razvijali smo aktivnosti v smeri priznanja naših pravic, a naleteli na precej žalosten odziv. Moram reči, da tudi v topliški Zvezi borcev, kjer so nas zavrnil. Zaradi vsega mlačnega odziva smo se na neki točki odločili za demonstracije, ki naj bi jih izvedli pred parlamentom. Tega so se očitno pristojni ustrašili, tako da

smo postali spremljani. Dogajalo se je, da ko sem šel na avtobus v Toplicah, sem sam vstopil pri sprednjih vratih, pri zadnjih pa miličnik

SO VAS VES ČAS ZASLEDOVALI, KAM GRESTE?

Spremljan sem bil, ja, zato sem se odločil stopiti k toplišskemu komandirju Ivanu Horvatu. Rekel sem mu, da mu bom dva dni prej napovedal, kdaj bom šel in kam ter da se bom tega držal. Tega je bil vesel, zahvalil se mi je in mi pojasnil, da sam pač mora slediti navodilom. V parlamentu je nato sledila precej nerodna seja, na kateri so bili tako poslanci kot predstavniki vlade ter trije predstavniki civilnih invalidov vojn. Po več urah prepričevanj sem zagotovil, da demonstracij ne bo, podpredsednik vlade pa, da bodo ob prvem zasedanju parlamenta obravnavali zakon o varstvu civilnih žrtev vojn.

JE V PARLAMENTU NALETEL NA SOGLASNO ODOBRAVANJE?

Žal ne. Po razpravi sem za besedo - sploh ne vem, kaj me je prešinilo takrat - prosil tudi jaz. Mislim, da nikoli prej ne potem nisem tako dobro govoril. Med drugim sem poslancem zabrusil tudi, da so primorski civilni invalidi v času cone A in B v Jugoslaviji imeli varstvo s strani Kraljevine Italije, ko pa smo prišli pod Slovenijo, so jim pravice vzeli. Oster sem bil, a mi ni nič žal. Ko so glasovali za sprejem zakona, so ga nato soglasno sprejeli. To je bilo leta 1958, 59-tega se je zakon začel izvajati.

SLOVENSKE CIVILNE ŽRTVE VOJN STE TOREJ DOBILE SVOJE VARSTVO; KAJ PA OSTALI V NEKDANJI SKUPNI DRŽAVI?

Leta 1971 smo ustanovili Zvezo civilnih invalidov vojn Slovenije; postavili smo jo od temeljev navzgor, dela je bilo ogromno, opravili smo ga v kakem letu dni. Takrat se je iz Jugoslavije spet slišalo: 'Opet ovi Slovenci'. Šel sem na jug z namenom, da jim bomo pomagali, delili izkušnje, jim povedali, kako naj si izborijo svoje pravice, nazaj sem prišel pa kot predsednik zveze. Jugoslovanske zveze. Takoj sem si zadal organizirati sprejem pri Titu, saj je bilo takrat

politično stališče takšno, da le tisti, ki je zavestno nesel svoje zdravje in življenje v vrste NOB, le tisti je upravičen do invalidnine, drugi pa ne. Vedeli smo, da je potrebno prelomiti politično prepričanje, drugače nam ne bo nič uspelo.

TITO VAS JE TUDI SPREJEL, KAJNE?

Ja, leta 1973 nas je Tito sprejel na svojem sedežu v Beogradu. Bilo nas je več, teme smo si razdelili; eden je pokrival zaposlovanje, drugi možnost usposabljanja, tretji socialno varnost, četrti oskrbo s tehničnimi pripomočki in tako naprej. Vse to smo mu lepo razumljivo in na nivoju pojasnili. Zanimivo je, da smo se dogovorili, da na tem sprejemu ne bomo kadili. Tito je sedel pri koncu mize, poleg, na drugem vogalu pa jaz. Slišal sem, kako je segel po cigarilosih in si prižgal enega. Podzavestno sem segel v žep, da bi izvlekel svoje cigarete, a sem se takoj spomnil dogovora. Očitno je to Tito opazil in mi ponudil zavojček. Izvlekel sem enega, Tito pa mi ga je prižgal. Tako sva oba kadila, drugi pa so omedlevali od želje. (smeh)

JE VAŠE SICERŠNJE PROŠNJE, PROŠNJE ZA PRIZNANJE VARSTVA CIVILNIH ŽRTEV VOJN SPREJEL?

Ja. Sprejel je zaključek, da smo vsekakor tudi mi invalidi vojn, načelniku za socialo je naročil, da pripravi dokument za vso državo, na podlagi katerega bi bile naše pravice urejene. Ko smo vstali, je do mene hitro stopil sekretar zveze, da mi bo pomagal od mize, a Tito ga je odpravil, me sam prijel pod roko in mi pomagal do avle, kjer smo se fotografirali. Uspelo nam je glede dogovora, po drugi strani pa smo imeli izjemno prijetno srečanje s Titom. Zame še danes predstavlja izredno pozitivnega človeka in voditelja. Tudi ko je umrl, sem bil v Beogradu v mimohodu.

JUGOSLAVIJA JE PREDSTAVLJALA ZGLED GLEDE ZAGOTAVLJANJA VARSTVA CIVILNIH ŽRTEV VOJN, KAJNE?

Ja. Kasneje smo se povezali še s sorodnimi društvi na območju Alpe-Adria in začeli prizadevanja za ureditev dostojnega položaja civilnih žrtev vojn na širšem območju, nato pa ustanovili evropsko zvezo,

katere predsednik sem postal. Še vedno opravljam to funkcijo. V tem času smo dosegli ureditev varstva tudi tam, kjer ga še niso dosegli. S pomočjo nekdanjega slovenskega evropskega poslanca Jelka Kacina smo na ravni Evropske unije dosegli sprejem sklepa, da nobena članica, ki je že vključena v zvezo, kot tudi nobena nova država, zainteresirana za vstop, ne sme imeti neurejenega varstva civilnih invalidov vojn v njihovem okolju, da bodo živeli človeka dostojno življenje. V Sloveniji je trenutno še živih okrog 800 civilnih žrtev vojn, ob koncu druge svetovne vojne nas je bilo vseh invalidnih žrtev vojne 23 tisoč, na skupnem evropskem prostoru je po ocenah trenutno okrog 30 tisoč civilnih žrtev vojn.

KAKO VI, KI STE BILI TOREJ TUDI IZJEMNO DEJAVNI NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA, KOMENTIRATE IZZIVE, S KATERIMI SE TRENUTNO SOOČA EVROPA, TUDI SVET?

Spremljam aktualno dogajanje. Moram reči, da sem razočaran. Žalosten sem, da se dogajajo stvari, za katere ni potrebe. Nasilje, vojne, barbarstvo, ki ga človek ne more razumeti. Razmišljam, da vsakih 70 let pride do vojnega stanja in bojim se, da prihajamo v takšno obdobje. Strokovnjaki pravijo, da je položaj nebesnih teles v takšni poziciji, kot je bil leta 1940. Če bo zdaj vojna, bo seveda bistveno hujša. Tega se je za bati. Če bi človeštvo v tem trenutku opustilo proizvodnjo orožja in sredstva namenilo za zdravje ljudi in ohranjanje narave, bi imeli še možnost preživetja, tako pa se bojim, da bo človeštvo samo sebe uničilo. Mi, civilni invalidi vojn smo živi spomeniki nesmisla vojn, a žal človeka nobena vojna ničesar ne nauči.

NA KAJ STE NAJBOLJ PONOSNI V SVOJEM ŽIVLJENJU?

Na to, da sem kljub svoji invalidnosti ustvaril družino, da imam ženo, ki je naj naj ter da imam tudi otroke in vnuke. To je tisto, kar je pravzaprav smisel vsakega.

Barbara Barbič

**Objavljeno v februarski številki
glasila Občine Dolenjske Toplice Vrelec**

JOŽE ZUPANC - PIONIR ZVEZE DRUŠTEV CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE

Jože Zupanc je eden izmed pionirjev Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije. Ob njegovi 80-letnici, ki jo praznuje 3. julija 2017, se mu je Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije, s plaketo in listino o podelitvi naziva častni predsednik Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije, zahvalila za njegovo življenjsko delo na področju varstva in organiziranega delovanja civilnih invalidov vojn Slovenije.

Plaketo in listino sta mu na seji Skupščine ZDCIVS, 28. marca 2017, izročila predsednik ZDCIVS Adolf Videnšek in sekretarka Andreja Rožič.

V listini o podelitvi naziva častni predsednik ZDCIV Slovenije je zapisano:

Gospod Jože Zupanc je eden najznačilnejših od nas, ki smo že v najzgodnejši mladosti - otroštvu doživeli najhujši napad na naše telo, našo integriteto. Nekaj najhujšega kar človeka sploh lahko doleti.

Gospod Jože Zupanc je že pri šestih letih na grozovit način in grozovitih spremljevalnih okoliščinah, ob eksploziji vojaške bombe, izgubil najpomembnejše, s čimer narava obdari človeka.

Navedeno dejstvo in izjemna miselna pronicljivost s sposobnostjo dobrega analiziranja podatkov sta doprinesla, da se je gospod Jože Zupanc razvil v eno najbolj prizadevnih osebnosti med nami pri reševanju krivic civilnih žrtev vojn. To je postal njegov življenjski moto.

Njegova prizadevanja so dobro razvidna skozi njegovo šestdeset in večletno organizirano delo. Najprej v delovanju pri Zvezi slepih Slovenije in Zvezi slepih Jugoslavije. Leta 1967 je bil imenovan v komisijo za organiziranje zaščite slepih žrtev vojne Jugoslavije, ki je bila v sklopu Zveze slepih in slabovidnih Jugoslavije. Ti začetki so vodili v organiziranje samostojne organizacije civilnih žrtev vojne tako na nivoju bivše Jugoslavije, kjer je 9. Maja 1970 v Beogradu aktivno sodeloval v delovnem predsedstvu ustanovitvene skupščine Zveze civilnih žrtev vojne Jugoslavije. Vsa naslednja leta je bil član Izvršnega odbora Zveze civilnih žrtev

vojn Jugoslavije, kot predstavnik Slovenije. Leta 1989 pa je bil izvoljen za predsednika Zveze civilnih invalidov vojne Jugoslavije.

Posebej je potrebno izpostaviti njegov analitični prikaz dejstev in utemeljitev po nujnosti posebnega varstva civilnih žrtev vojne.

Takšno predstavitev je gospod Jože Zupanc ustno podal na seji skupščine Socialistične republike Slovenije leta 1968. Njegov nastop je prav gotovo dodatno prepričal takratne poslance, da so sprejeli prvi zakon o varstvu nekaterih kategorij žrtev vojne.

Gospod Jože Zupanc v naši organizaciji kontinuirano deluje ves čas in z delovanjem v različnih komisijah vedno daje dobre nasvete.

Gospod Jože Zupanc je tako vodil iniciativni odbor za ustanovitev Zveze civilnih žrtev vojne Slovenije v letu 1970 in 22. 12. 1970 tudi ustanovno skupščino Zveze civilnih žrtev vojne Slovenije. V letih od 1972 do 1978 in od leta 1988 do leta 2002 je opravljal funkcijo predsednika Zveze, v letih od 2004 do 2008 in od leta 2014 je podpredsednik Zveze. Vsa leta od ustanovitve Zveze je član Upravnega odbora Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije.

Ob 25. letnici delovanja Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije leta 1995 je prejel Zlati znak Zveze.

Sedaj že dalj časa opravlja zadolžitev predsednika Evropske zveze CIV. Ne nazadnje pa ves čas od ustanovitve, že več kot 45 let, uspešno vodi lokalno društvo CIV za področje Dolenjske, Posavja in Bele krajine.

Kot potrditev in priznanje za njegovo življenjsko delo v korist CIV Slovenije, ob osemdesetletnici življenja, gospodu Jožetu Zupancu Skupščina Zveze na svoji seji dne 28.3. 2017 podeli naziv

častni predsednik Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije

Po drugi strani pa predstavlja to tudi zavedanje in potrditev pomembnosti organiziranega delovanja samih CIV za reševanje težav, te prikrajsane družbene skupine.

V imenu vseh civilnih invalidov vojn Slovenije in strokovne službe ZDCIVS Jožetu Zupancu želimo zdravja in vse najboljše.

za ZDCIVS Andreja Rožič

ALOJZ KRAJNC – Z JASNO BESEDO ZA DOBROBIT CIVILNIH INVALIDOV VOJN

Pomlad se počasi preveša v poletje in narava kliče pridne roke v sadovnjake, med brajde. A žal je prišel čas, ko se moramo posloviti od nekoga, ki smo ga poznali, spoštovali in ga imeli radi, čas, ko te pridne roke ne zmorejo več. In danes dragi Lojze se poslavljamo od tebe.

Ne boš več nestrpno čakal pomladi, da vzcveti tvoj sadovnjak na Dolenjskem in se začne bohotiti trta. Ne boš se več veselil, kako sladko bo grozdje in kako dobro bo jeseni vino. Ne bo te več na vrtu, v hiši med svojimi dragimi, ne bo te več med tvojimi trtami. In prišle bodo pomladi, ki bodo vabile med brajde, a te ne bodo mogle zbuditi iz večnega sna, kljub vsej lepoti tvoje drage Dolenjske. Mnogo si ustvaril dragi Lojze in zdaj bo vsak korak tvojim dragim po domači trati pričaral spomin nate. Tvoji vnuki, na katere si bil tako ponosen, bodo tekali po tratah, med trtami, med drevesi v sadovnjaku in se spominjali, kako krasnega dedka so imeli. Vedno ko si govoril o svojih vnukih, ti je obraz zasijal. In vem, da te bodo pogrešali, tvoja žena Majda, tvoja otroka, tvoji vnuki in vsi tvoji, ki so te imeli radi.

Tudi mi, dragi Lojze, člani in sodelavci DCIV Gorenjske, katerega član in dolgoletni predsednik si bil, se te bomo spominjali in te pogrešali. Naše društvo

si vodil kar 14 let in ostal član upravnega odbora do konca. Spominjali se te bomo kot včasih strogega, tihega, nikoli prav gostobesednega, ko to ni bilo potrebno. A ko je bilo treba izreči besedo, je bila ta jasna in odločna s pravo vsebino in na mestu.

Družijo nas dolga leta skupnega dela in druženja v našem društvu, ki ti je pomenilo veliko. Naša druženja so te vedno razveselila, pa čeprav tega morda nisi kazal navzven. Vendar si se veselil naših skupnih trenutkov in uspehov, ki si jih skupaj s člani ustvarjal za dobrobit vseh članov invalidov, ki jih je usoda tako ali drugače zaznamovala.

Ne le v društvu civilnih invalidov vojn Gorenjske, vsa leta predsednikovanja si bil aktiven tudi na ravni Zveze društev CIV Slovenije. Bil si član upravnega odbora zveze vse do leta 2014, zadnja štiri leta tvojega aktivnega delovanja pa tudi podpredsednik UO zveze. Ob 40-letnici delovanja zveze si bil zaradi svojega dela in zavzetosti odlikovan z Zlatim znakom Zveze DCIV Slovenije. Od leta 2011 dalje si bil tudi član uprave ustanove Franc Rozman Stane.

Hvala ti za vse tvoje prizadevno delo tako v društvu kot tudi širše na ravni Zveze društev CIV Slovenije.

Pogrešali te bomo, dragi Lojze in se te spominjali!

NEURESNIČENE SANJE

Danes so dovoljene sanje, jutri bo nov dan,« je zaneseno dejal govornik na predvečer slovesne razglasitve samostojne Slovenije. Mogočne zgodovinske besede so se vrezale v ušesa, kot spomin na veličasten dogodek. Mnogim so besede zanosa vzbudile tudi spomin na začetek organiziranega povezovanja civilnih invalidov vojn (CIV) po regijah ter medobčinskih društvih. CIV smo se družili, ker so se nam uresničile sanje po zakonskem varstvu. Tako je bilo pred skoraj petdesetimi leti, ko smo CIV sanjali o pravični ureditvi našega statusa, to je položaja CIV v zaščiti države. Šlo je za še vedno neurejeno vprašanje statusa CIV, za čas od nastanka telesne okvare do leta 1968 oziroma 1971, ko so bile izdane prve upravne odločbe. Po sklepu AVNOJ naj bi se v prehodnem času, dokler ne bodo sprejeti zakoni v svobodni Jugoslaviji, uporabljali zakoni Kraljevine Jugoslavije. Sklep AVNOJ se CIV ni dotaknil, saj je bil prvi povojni zakon sprejet mnogo kasneje, brez predhodne uporabe starojugoslovanske zakonodaje, ki je problematiko CIV zadovoljivo urejala. V letu 2017... je nov dan, ko sanj ni več. Ostaja le mlahavo upanje, da bo ukinjen ZUJf, ter da bo končno enakopravno, po zakonu o invalidih vojn, celovito rešeno vprašanje upravičenosti statusa CIV.

Na ta, še vedno aktualna vprašanja opozarja tudi Andrej Šalehar v svoji raziskavi: »Zakonska zaščita vojnih poškodovancev« (Naše vezi, marec 2017, stran 8). Preroške so tudi besede, ki jih je pogosto poudarjal in zapisal neutrudni borec za pravice vojnih invalidov, tovariš Ivan Pivk, ki pravi, da je treba biti »pri manevriranju skozi poti zakonodaje, uredb in predpisov« zelo pozoren na podrobnosti, saj »če nisi pozoren, lahko vplivajo na položaj, dobrobit in življenje invalidov.« (Naše vezi, marec 2017, stran 9). Preudarne in modre besede so koristno vodilo za razmislek. Danes, v luči novega dne, je civilnih invalidov vojn okoli 700, njihova povprečna starost pa je 75 let. Po tem stanju CIV lahko podamo oceno, da gre za zvezo CIV, katere člani so stari, bolni, in brez potrebne moči za še en spopad za uveljavljanje statusa od nastanka invalidnosti naprej. Večno upanje in pretirani optimizem vodijo v utopijo, realnost pa se povezuje s kakovostjo življenja, človekovimi pravicami ter svoboščinami. Z implementiranjem Deklaracije o pravicah invalidov, ki ratificirana čaka že od leta 2006, da bi jo sprejeli v nacionalno zakonodajo, bo zadnja tretjina življenja preostanka CIV »boljši jutrišnji dan.«

Janez Zurc

POZIV CIVILNIM INVALIDOM VOJN – ZDRAVILIŠKO ZDRAVLJENJE IN/ALI TERAPIJE

Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije (ZDCIVS) v okviru posebnega socialnega programa nudi civilnim invalidom vojn sofinanciranje zdraviliškega zdravljenja in terapij v zdraviliščih po Sloveniji, drugih terapij v domačem kraju ali na domu.

V primeru, da se civilni invalid vojn odloči za namestitev v zdravilišču, ima pravico do spremljevalca (ZDCIVS sofinancira namestitev tudi za spremljevalca).

Do septembra je odprt II. razpis, do konca leta pa bomo objavili tudi III. razpis.

Civilne invalide vojn pozivamo, da se za informacije oglasijo na svojih matičnih društvih ali pa se obrnejo na Zvezo društev civilnih invalidov vojn Slovenije.

ZDCIVS

Foto: www.terme-krka.com

OKREVALIŠČE NA MALIH VRŠAH, KJER SE JE ZDRAVIL (TUDI) TATA

Ko sem pogledal skozi okno, se je pripravljala lepa septembrska nedelja. Z ženo Beti sva se odpravljala na ogled okrevališča na Malih Vršah, kjer je tata leta 1943 okrevljal zaradi ranjene roke.

Malo pred osmo uro sva prišla v Novo Gorico. Na dogovorjenem zbirnem mestu je že čakalo več članov društva in drugih. Avtobus je prišel ob dogovorjeni uri. Izletnikov je bilo več kot za avtobus, zato se nas je nekaj na pot odpravilo z avtomobilom, z Alojzom Severjem iz DVI SP Nova Gorica.

V Čepovanu so nas že čakali gasilci s terenskimi vozili. Proti Malim Vršam namreč vodi gozdna cesta, po kateri avtobus ne more voziti. Z gasilskim avtomobilom smo se odpravili proti Malim Vršam. Po gozdni cesti smo vozili počasi, saj so bili ponekod na cesti globoki jarki ali ostre skale. Malo pred Malimi Vršami se je gozdna cesta končala. Čakalo nas je še slabe pol ure hoje. V koloni smo se počasi odpravili po gozdni stezi do okrevališča.

Z mislimi sem se preselil v leto 1943. Tu je torej hodil tata, ko je šel v okrevališče. Ranjen je prehodil vso to pot in se po ozkih stezah izmikal sovražnikovim stražam. V tistem času so bile tu še kmetije, domačimi pa so po najboljših močeh pomagali pri oskrbi in varovanju okrevališča.

Na Malih Vršah smo najprej zagledali veliko tablo, ki jo je leta 2008 v spomin na okrevališče postavila Krajevna organizacija zveze borcev NOB Čepovan in Društvo vojnih invalidov Severne Primorske. Od začetka leta 1943 do aprila 1945 je okrevališče nudilo zavetje in zdravljenje 457 ranjenim in obolelim borcem narodnoosvobodilnega boja Slovenije. Nekoliko naprej od table, na vrhu hriba, stoji kamniti spomenik, ki ga je že leta 1963 postavila Zveza borcev NOV v spomin na okrevališče.

Na hribu je že čakalo nekaj ljudi. Pridružil se nam je Pevski zbor iz Čepovana in nekaj učencev ter učiteljica iz Osnovne šole Čepovan. Vladimir Krpan, predsednik OO ZB za vrednote NOB Nova Gorica je povedal nekaj besed o NOB in okrevališču, ki je

delovalo v okviru Vojaške partizanske bolnišnice »Pavla«. Pevski zbor je zapel nekaj partizanskih pesmi, ki so del naše zgodovine, a jih žal ne slišimo prav pogosto.

Slavnostni govornik je bil Vladimir Krpan. Med drugim je poslušalcem povedal tudi zgodbo o ranjencu Zoranu Krpanu, o mojem tatu. Ko je bil v okrevališču, ga je obiskala mama. Prišla je peš iz Renč, po prašnih poteh in stezah, mimo sovražnikovih postojank vse do Malih Vrš. Takšna je materina skrb in ljubezen, ki celi vse rane, tudi tiste iz borbe. Povedal je tudi, da je med udeleženci izleta tudi Zoranov sin Darijan, ki ima že velike otroke. Udeleženci, ki me povečini niso poznali, so med množico z zanimanjem iskali Darijana. Ko je Lado pokazal, kje sem, so spontano zaploskali. Ploskali niso zmagam v 2. svetovni vojni, temveč človeku, ki je šel kot 16-leten fant v partizane, ki je po rani okrevljal in šel ponovno v boj, da bi se boril proti zatiranju in krivici. Ploskali so človeku, ki je po vojni svobodno zaživel in si ustvaril družino, katere član sem danes jaz z Beti in najinimi otroki. Ta spontani aplavz me je ganil, saj sem začutil spoštovanje navzočih do naših očetov, ki so se borili v 2. svetovni vojni in ki so prispevali k zmagi nad fašizmom in nacizmom.

Zatem so otroci iz OŠ Čepovan deklamirali verze o borbah in svobodi. Po slovesnosti smo se podali nazaj v Čepovan. Nekateri smo se proti avtobusu, ki nas je čakal na cesti Čepovan – Dolenja Trebuša, odpravili kar peš. Partizani so seveda pogosto hodili peš, niso imeli ne kamionov ne avtobusov.

V Čepovanu so odprli čakalnico v zdravstvenem

domu, kjer so razstavljenе fotografije o okrevališču, ki so jih ohranili skrbni ljudje. Z zanimanjem sem si ogledoval slike, ki prikazujejo malo in veliko Šavljivo hišo na Malih Vršah, kjer je bilo okrevališče, fotografije ranjencev, zdravstvenega in drugega osebja, sezname ranjencev z zapisi o njihovih poškodbah in

okrevanju. Ali je mogoče tata na kateri od fotografij? Misli so mi ponovno odplavale v leto 1943. Na tem kraju se je torej zdravil tata, ti ljudje so skrbeli zanj. Spomini na vojno in njene grozote niso prijetni, zato o tem ni rad govoril. Na Vršah in s pomočjo fotografij sem spoznal delček njegovega življenja in življenja njegovih soborcev med 2. svetovno vojno.

Na koncu izleta so nas povabili na odličn golaz, ki smo ga pojedli v dobri družbi ob izmenjavi vtisov z izleta. Domov smo odšli bogatejši. Ne v denarju, temveč v spominih na naše prednike in njihove boje, v katere so bili pahnjeni v 2. svetovni vojni. Na nas je, da o tem govorimo in prenašamo na mlajše rodove. Ne za to, da bi širili nove delitve in sovraštvo, temveč zato ker se je to zgodilo v naših krajih, ker je to zgodba o naših očetih in dedih, ki so kot fantje odšli v vojno in kot možje pomagali graditi nov svet.

Darijan Krpan

45 let MDCIV MARIBOR

Člani MDCIV Maribor so se skupaj s sorodniki, prijatelji in gosti - podžupanom Mestne občine Maribor Sašom Pelkom, predsednikom ZDCIVS Adolfo Videnškom s sodelavkama ZDCIVS, predstavniki društev CIV in invalidskih organizacij - zbrali na slovesnosti ob 45. letnici delovanja društva.

Slavnostno prireditev, ki je bila v prostorih Doma pod gorco, je povezoval dramski igralec Bojan Maroševič, za pester kulturni program pa so z recitacijami in pevskim nastopom poskrbeli učenci OŠ Borcev za severno mejo in Ivanka Onič, ki je zapela ob spremljavi harmonike člana društva Deziderja Cenerja.

V življenju obstajajo trenutki, ki lahko za vedno spremenijo in zaznamujejo posameznika. To je izkusila večina članov društva. Za nekatere se je nedolžna otroška igra, za druge pa morda opravljanje službenih dolžnosti sprevrglo v najhujšo nočno moro. Poškodbe zaradi odvrženih eksplozivnih sredstev jih niso prizadele samo telesno, ampak so v veliki meri prizadele tudi njihovo psiho.

Za dosego pravne zaščite civilnih invalidov vojn, za izboljšanje zdravstvene in socialne oskrbe prizadetih posameznikov se je v letu 1971 povezala skupina prizadetih in ustanovila Iniciativni odbor, ki je pripravil potrebno pravno podlago za izvedbo postopka ustanovitve osnovne organizacije ZCŽV s sedežem v Mariboru, ki naj bi delovala tudi na območjih Koroške, Štajerske in Pomurja. 23. februarja 1972 je potekal Ustanovni občni zbor, na katerem so potrdili delo Iniciativnega odbora in pripravljene notranje pravne akte društva ter izvolili organe društva. Prvi predsednik društva je postal Jožef Ferjančič, ki je društvu predsedoval do leta 1980, nato pa je društvo 30 let vodil Franc Donko. Od 2010. leta je na čelu društva Leon Pilinger.

V 45. letih se je zvrstilo kar nekaj dogodkov, ki so oblikovali temeljne cilje društva. Pomagali so civilnim invalidom vojn pri vključevanju v vsakodnevno življe-

nje in delo. Društvo sodeluje z ZDCIVS in z drugimi društvi CIV, s pristojnimi institucijami in zunanjimi strokovnimi sodelavci pri izvajanju posebnih socialnih in drugih programov na vseh področjih družbenega življenja, opravlja določene storitve za zadovoljevanje potreb civilnih invalidov vojn za čim bolj neodvisno življenje. Društvo deluje na temelju humanih odnosov in solidarnosti ter se zavzema za mirno reševanje sporov med ljudmi, med narodi in med državami.

Predsednik društva Leon Pilinger je pozdravil navzoče. Zahvalil se je vsem članom, ki so s svojimi idejami in ustvarjalnim sodelovanjem v minulih 45 letih prispevali k uspešnemu delovanju društva, spomnil pa se je tudi žal že umrlih članov, ki so prav tako pripomogli k uspešnosti društva. Poslovil se je željo, da bi ta praznični dan ostal vsem v lepem spominu in da bi se še večkrat srečali v tako velikem številu.

Slavica Jarc

DVI DOMŽALE ZDAJ DEL DVI ZASAVJE

Konec februarja 2017 je DVI Zasavje sklical zbor članov. Zbora se je na vabilo udeležilo tudi 14 članov nekdanjega samostojnega DVI Domžale. Med udeleženci je bil tudi dolgoletni predsednik DVI Domžale Jože Brodar in drugi člani. 44 članov DVI Domžale je 1. januarja 2017 postalo del članstva v skupnem DVI Zasavje.

Udeležence je v uvodu zbora pozdravil predsednik DVI Zasavje Zvone Tahirovič, ki je pozdravil navzoče. Pohvalil je številno udeležbo, posebej je izpostavil 16 članov DVI Domžale, s katerimi so zasavsko društvo že do zdaj povezovala tesne vezi prijateljstva in sodelovanja. Tahirovič je dejal, da je bil za društvo posebej pomemben mesec december, ko so na izrednem zboru odločali, ali naj se DVI Domžale pripoji k DVI Zasavje. Vsi navzoči člani so pripojitev potrdili z burnim aplavzom.

Na zboru članov so v vodstvo DVI Zasavje soglasno izvolili nove člane Jožeta Brodarja, Cirila Roglja in Jožeta Novaka.

Jože Novak

OGNJENI SPOPAD ZA SAMOSTOJNO SLOVENIJO SE JE ZAČEL NA PTUJU

Ze 26 let je minilo, odkar je Ptujčan Boris Fras, vojni invalid in predsednik Društva vojnih invalidov Ptuj, v svojem podjetju Elektro Maribor dobil nalogo, da iz omrežja izklopi ptujsko vojašnico na Vičavi.

Ker je transformatorska postaja v neposredni bližini vojašnice, je šel Fras opraviti naročeno in niti opazil ni vojaka, ki je skrit že ležal za ograjo z nabito puško. Vojašnice so namreč iz omrežja takrat izklapljali tudi drugje po Sloveniji, a nikjer se to ni sprevrglo v takšno dramo kot na Ptuj. Pravzaprav je bil to ognjeni uvod v osamosvojitveno vojno.

Ko je izklopil elektriko in si z desnim kolonom pomagal primakniti železna vrata, mu je vojak prestrelil kolenski sklep. Pozneje je izvedel, da ni bil vojak ptujске vojašnice, ampak specialec iz Niša; torej se je JLA že bila konkretno pripravila na spopade. Boris se je nemudoma odplazil in odvrlekel do bližnje stanovanjske hiše, kjer so ga skrili, medtem pa so nanj še nekajkrat streljali iz vojašnice. A hišo so vojaki hitro obkolili in dali petminutni ultimat za predajo. Na srečo je pred vojaškim vozilom tja prispelo reševalno vozilo ptujskega zdravstvenega doma, ki ga je Boris sam poklical, medtem pa si je z majico že sam obvezal koleno. Vojaki in major Životić pa so ga iz tega vozila vlekli za prestreljeno in zdravo nogo hkrati in ga hoteli na silo preložiti v vojaško vozilo. A se je kot krepak športnik uspel tako trdno oprijeti, da jim to ni uspelo. Koleno, prestreljeno v kolenskem zglobu, se ni moglo nikoli več normalizirati. Na tisti čas ga tako večkrat opomni bolečina.

BRANITI DOMOVINO JE POSEBNO ČASTNO DEJANJE

Boris Fras je 21. maja 2016 prejel visoko državno priznanje **častni znak svobode kot prvi ranjenec v aktivnostih za samostojno Slovenijo**.

Slovesnost ob obletnici prvega strela v času osamosvajanja Republike Slovenije, pri elektro-transformatorju na Ptuj, je pripravilo Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Ptuj ob pomoči Mestne občine Ptuj in Elektra Maribor d. d. ter v sodelovanju s koordinaci-

Boris Fras ob ograji ptujске vojašnice.

Foto: Franc Milošič/Delo

jo domoljubnih in veteranskih organizacij: Policijskim veteranskim društvom Sever Maribor, Območnim združenjem slovenskih častnikov Ptuj, Združenjem borcev za vrednote NOB Ptuj, Društvom vojnih invalidov Ptuj in Društvom General Maister Ptuj.

**Po prispevku Franca Milošiča povzela A. M.
Vir: www.delo.si, 24. 5. 2017**

SLOVENSKO DEKLE

Zvezde na nebu žarijo,
meni spomine budijo
na prelepe fantovske dni,
ko še mladi smo fantje bili.

Minilo že mnogo je let,
sem hodil veliko po svet,
mного sem videl deklet,
a Slovenka najlepši je cvet.

Zato doma sem dekle si izbral,
in nikoli bilo mi ni žal.
Vse, kar sem od življenja želel,
v zakonu od nje sem dobil.

Ana Klemenčič

NA POTEPO GORENJSKI

Člani DCIV Gorenjske smo se sredi maja odpravili na spomladansko ekskurzijo, na potep po naši prelepi Gorenjski, ki smo jo združili s kulturno delavnico.

Začeli smo v Škofji Loki in se skozi Kranj odpravili najprej na Bled. Z blejskega gradu smo občudovali lepote Gorenjske, ki nam jih je kot na dlani ponudil prelep spomladanski dan, obsijan s soncem. Pogled na lepote naše prelepe dežele, na slovenski turistični biser Bled, ti privabi solze v oči.

Z gradu smo se odpravili v Vrbo, rojstno vas našega Franceta Prešerna. Sprejel nas je oskrbnik hiše gospod Janez, in v uri prijetnega kramljanja smo spoznali mnogo novega o Prešernu, katerega življenje gospod Janez proučuje že vrsto let. Ta del ekskurzije je bil pravzaprav kulturna delavnica, nadaljevanje februarskega obiska pesnikovega groba in vnovični poklon njegovi veličini.

Ob koncu obiska smo se zgolj po naključju srečali z županom Žirovnice, z njim kratko pokramljali in se predstavili, saj je bilo v društvo v preteklosti vključenih tudi nekaj članov njegove občine. Žal imamo trenutno le eno članico, ki prihaja iz

občine Žirovnica. Kljub temu pa občina Žirovnica občasno pomaga financirati našo dejavnost z nekaj sredstvi.

Prelep dan na Gorenjskem smo končali z obiskom galerije Avsenik in ogledom cerkve na Brezjah. Vzdušje na našem druženju je bilo prijetno in veselo in naj ob tem izkoristim priložnost, da povabimo vse tiste naše člane, ki jih ni bilo z nami, naj se nam pridružijo v prihodnje, saj vedno poskrbimo, da so naše aktivnosti prilagojene željam, potrebam in zmožnostim članov.

Vida Doles

MARIBORČANI NA SPOZNAVANJU LJUBLJANE

Prvi petek v mesecu juniju smo si rezervirali za obisk prestolnice. Ob prihodu v glavno mesto nas je pričakala vodička, ki nas je najprej pospremila do vzpenjače, s katero smo se odpeljali na Ljubljanski grad. Nekateri smo se povzpeli na grajski stolp, kjer smo s ptičje perspektive občudovali »belo Ljubljano«.

Ogledali smo si tudi majhne celice grajske ječe, v senci dreves pa nam je vodička na kratko predstavila zgodovino gradu in mesta. Med potjo do Plečnikovega tromostovja smo zavili v stolnico, se v tišini sprehodili skozi mogočno cerkveno ladjo, nadaljevali z ogledom Robovega vodnjaka in stopili v mestno hišo. Do avtobusa smo se podali mimo tržnice, polne branjevcev in turistov.

Na Gorjuši pri Domžalah smo se okrepčali in nato nadaljevali pot do Žalca. V vročem vremenu se je prav prilegel postanek pri fontani piva. Domov smo se vrnili še pred neurjem, ki se je približevalo.

Slavica Jarc

POPRAVEK

V članku v spomin Cirilu Habetu, z naslovom Ciril Habe – Moč in navdih društva CIV Primorske, se nam je pripetila neljuba napaka. Ciril Habe je bil v času nesreče z vojaškim materialom star 9 let in ne 2 leti, kot je bilo pomotoma zapisano.

Prizadetim se za napako opravičujemo.

Uredništvo Naših vezi

NA SREČANJU VOJNIH INVALIDOV V KOPRU POSTREGLI TUDI Z ISTRSKIMI DOBROTAMI

To je bil praznik vojnih invalidov! Bil je na slovenski Obali, in ker smo mi, naše društvo, tukaj, smo si zadali cilj, da bo to srečanje malo drugačno, kot po navadi.

V Društvu vojnih invalidov Slovenske Istre, ki je bilo gostitelj srečanja, smo se odločili, da bomo pripravili tudi degustacijo primorskih dobrot. Članom društev iz Slovenije smo tako ponudili najboljše.

Pripravili smo degustacijo primorskih vin, refoška in malvazije, ki jih je ponudil lokalni vinar.

Degustacija lokavskega pršuta je marsikomu privabila nasmeh na obraz, saj je bil tako lep in sočen, kot ga ponujajo samo v oglasih.

Bil je dober in slasten, zato je bila ob mizi ves čas gneča in marsikdo se ga je pošteno najedel.

Tudi degustacija ekstra deviškega oljčnega olja Ronkaldo, pridelanega na ekološki način, je navdušila, saj je to vrhunsko oljčno olje, dobitnik številnih priznanj tako doma kot v tujini.

Degustacija kroštol pa je bila pika na i. To je najbolj znana primorska sladica, ki jo pripravljajo skoraj v vsaki hiši. Kroštole so napekle hčere in žene naših vojnih invalidov, tudi tistih, ki jih žal ni več med nami. Nekaj kroštol pa so nam napekli v pekarni, da smo jih imeli dovolj za vse.

Kroštole ste vsi tako hvalili, da vam posredujem recept:

2 jajci, 5 dag masla, 1 žlico mletega sladkorja in malo naribane limone zmešajte z mešalnikom. Dodajte 5 žlic belega vina ali malo žganja. Nato dodajte 500 dag presejane moke in umesite testo, ki ne sme biti ne premehko ne pretrdo (če je treba, popravljate trdoto z žlicami vina). Testo lahko pustite počivati, ali pa ne. Na tanko ga razvaljajte, narežite najprej na trakove, nato pa na kvadrate in oblikujte pentlje. Pecite jih v vročem olju, tako da ji položite v olje, takoj obrnete in vzamete iz olja. Kroštole odcedite na papirnatih brisačah. Nato še vroče potresite z mletim sladkorjem.

Člani tistih društev, ki se niste udeležili srečanja v Kopru, ste bili prikrajšani za vse dobrote, saj so obložene mize s sproti rezanim pršutom, vinom, oljčnim oljem in kroštolami ponujale najboljše dobrote iz Slovenske Istre.

Vabilu na srečanje so se odzvali skoraj vsi povabljeni. Častni gost je bil poslanec Matjaž Nemeč, ki je bil navdušen nad tem, kako smo organizirani, kako se družimo in kakšne pristrčne odnose gojimo.

V kulturnem programu nam je igrala Godba na pihala Koper, pel je Moški pevski zbor Delfin iz Izole, zaplesali so otroci iz Osnovne šole Koper, nato pa nam je igral še Duo Pregelj.

Vsakoletno srečanje vojnih invalidov je za marsikaterega vojnega invalida praznik. Na nas, ki nas naši člani izvolijo za predstavnike društva, pa je, da naredimo vse, da se takšnega srečanja udeležimo v čim večjem številu, da gre tradicija naprej, da se javno govori o vojnih invalidih in da je dogodek zanimiv tudi za medije, kot je bilo to v Kopru. Naj se ve, da vojni invalidi tu, čeprav nam počasi jemljejo pridobljene pravice. Na ta način našim vojnim invalidom omogočamo, da se družijo s sebi enakimi, izmenjujejo izkušnje, težave, skrbi ali pa sklepajo nova prijateljstva, da niso socialno izključeni. Predvsem pa jim na ta način polepšamo vsakdan, ker nekaj lepega doživijo. Vemo, da bi starejši vojni invalidi radi prišli na srečanja, pa žal nekateri zaradi zdravstvenih težav ne morejo, mlajši vojaški mirnodobni invalidi pa se potrudite in pridite ter bodite složni! Med navzočimi je bil letos tudi član iz DVI Celje, star 101 leto. Iskrene čestitke! Organizacija takšnega srečanja je velik projekt, a smo se priprav lotili z veseljem. Le zadovoljstvo je na koncu veliko večje, če vidiš, da so prišli vojni invalidi iz vseh društev po Sloveniji.

Pristrčno vas vse pozdravljam in vam želim lepe poletne dni.

Janja Žagar

DCIV DOLENJSKE, BELE KRAJINE IN POSAVJA: NA PREDAVANJE IN IZLET

Civilni invalidi vojn se vsako leto udeležujemo raznih delavnic o tem, kako si lahko tudi sami pomagamo blažiti in lajšati bolezni, ki nas ogrožajo v jeseni našega življenja. Na pomladnem predavanju smo se seznanili z naravnim zdravljenjem dihal. Po hladnem zimskem času je telo manj odporno proti boleznim in hitro se nas prime kakšen prehlad. Spomladi pa je ob cvetenju drevja veliko cvetnega prahu v zraku, ki nam lahko draži grlo. Če si znamo sami s čim pomagati, je to zelo dobrodošlo za naše počutje. Na takšnih predavanjih dobimo veliko dobrih nasvetov, da nam ni treba takoj obiskati zdravnika, saj se naučimo, da imamo doma veliko zdravilnih rastlin, iz katerih si lahko pripravimo čaje in tinkture proti vnetemu grlu ali kašlju. Na predavanju je bil posebej izpostavljen ameriški slamnik, ki je prijatelj našega počutja. Lahko ga pripravimo kot čaj ali kot tinkturo in ga uporabljamo kot kapljice z vodo ali čajem. Seznanili smo se tudi z izdelki za lajšanje težav, ki jih lahko kupimo v lekarnah, naša dva predavatelja pa sta nam tudi tokrat pripravila brošuro s koristnimi informacijami. Takšnih predavanj se radi udeležu-

jemo, saj je druženje zelo prijetno. Pogovarjamo se, si izmenjujemo izkušnje, potožimo o težavah in delimo tudi lepe trenutke. Tako se med sabo tudi bolje spoznavamo.

Na zadnje predavanje, ki je bilo 19. aprila, na Gorjuši pri Domžalah nas je iz Posavja, Bele krajine, Novega mesta in Trebnjega pripeljal avtobus. Med predavanjem nas je obiskala tudi sekretarka zveze Andreja Rožič. Bila je vesela, da se nas je toliko udeležilo predavanja.

Po kosilu smo se odpravili še na ogled Arboretuma Volčji Potok, kjer smo se v manjših skupinah z vlakcem odpeljali na ogled prelepega cvetja in drugih lepot. Nato smo si ogledali trgovino s cvetjem in dišavnicami, kjer smo si napasli oči. Nekateri so si kupili rože za na okna in sadike dišavnic.

Iz Volčjega Potoka smo se odpeljali naravnost proti domu, zadovoljni, ker smo skupaj preživeli še en lep dan, saj smo kakor ena družina, ki se vedno veseli tovrstnih srečanj.

Ana Klemenčič

MDCIV CELJE: SODELOVANJE MED DRUŠTVI

V Medobčinskem društvu civilnih invalidov vojn Celje skrbimo za redno sodelovanje med društvi. Tako smo 19. maja letos na športne igre v kegljanju na avtomatskem kegljišču v Golovcu povabili člane društev. Športne igre so potekale po načelu »važno je sodelovati, ne zmagati«, česar se zavedajo vsi invalidi. Po koncu tekmovanja se je prijetno vzdušje nadaljevalo še ob skromni pogostitvi. 2. junija smo se odzvali povabilu DCIV Ljubljana na pohod na Donačko goro in jim pomagali pri organizaciji in izvedbi pohoda. Posebej se moramo zahvaliti našemu članu Boštjanu Plavčaku, saj je poskrbel, da je vse potekalo brez težav in da so se člani po prihodu z Donačke gore okrepčali s hrano in pijačo.

Okrepčilu je sledil še ogled dvorca Strmol in muzeja na prostem v Rogatcu.

12. junija smo na trening v vrtnem kegljanju povabili člane MDCIV Maribor, ki so se povabilu z veseljem odzvali. Trening je potekal na vrtnem kegljišču v osrčju narave pri predsedniku MDCIV Celje Francu Ožirju v Kostrivnici. Spremljalo nas je lepo vreme in dobra volja.

Druženja z društvu invalidov smo 14. junija v lepem številu sklenili na vseslovenskem srečanju civilnih invalidov v Trebnjem.

Sara Voršič

16. ŠPORTNE IGRE ZDVIS

Trbovlje, 22. april 2017

Rezultati tekmovanj

POSAMIČNO

Kegljanje

1. Matej Koren
DVI Zasavja
2. Robert Novak,
DVI Zasavje
3. Andrej Rakuš:
DVI Gorenjske Kranj

Streljanje

1. Oton Pok, DVI za Koroško
2. Dušan Nahtigal, DVI
Dolenjske, Posavja in Bele
krajine
3. Žarko Milič, DVI Zasavje

Pikado

1. Ervin Kostanjšek, DVI
Zasavje
2. Alojz Verdonik,
DVI Maribor
3. Mitja Krabonja, DVI Ptuj

Šah

1. Jože Plut, DVI Ljubljana
2. Rudi Mandič,
DVI Ljubljana
3. Milan Golja,
DVI Gorenjske Kranj

VOJNI INVALIDI-EKIPNO

Kegljanje

1. DVI CELJE
2. DVI ZASAVJE
3. DVI DVI DOLENJSKE, PO-
SAVJA IN BELE KRAJINE

Streljanje

1. DVI SEVERNE PRIMORSKE
2. DVI ZASAVJE
3. DVI DOLENJSKE, POSAV-
JA IN BELE KRAJINE

Pikado

1. DVI PTUJ
2. DVI MARIBOR
3. DVI ZASAVJE

Šah

1. DVI GORENJSKE KRANJ
2. DVI LJUBLJANA
3. DVI MARIBOR

Balinanje

1. DVI ZASAVJE
2. DVI SLOVENSKE ISTRE
KOPER
3. DVI MARIBOR

Skupna ekipna uvrstitev:

1. DVI Zasavje
2. DVI Maribor
3. DVI Celje

V. P.

ŠPORTNO UDEJSTVOVANJE MDCIV MARIBOR

Člani mariborskega društva civilnih invalidov vojn so se udeležili športnih iger v streljanju s serijsko zračno puško v Novem mestu, kjer so ekipno osvojili odlično 2. mesto, športnih iger CIVS v kegljanju na avtomatskem kegljišču v Pivki in športnih iger v vrtnem kegljanju v Celju. Tudi letos so se v okviru športne pomladi udeležili »Športnih iger invalidov Maribora«, kjer je ekipa MDCIV Maribor zmagala v vrtnem keglja-

nju. V vrtnem kegljanju so se naši člani pomerili še na meddruštvenem turnirju, ki ga je organiziralo društvo diabetikov Maribor ter na prijateljskem srečanju z MDCIV Celje. Z DU Rogoza pa so se člani spoprijeli na šahovnicah.

Slavica Jarc

PRVENSTVI ZDVIS: KEGLJANJE IN RIBOLOV

Drugo letošnje prvenstvo ZDVIS je bilo 8. aprila 2017, na kegljišču Društva vojnih invalidov Ljubljana, ki je bilo tudi izvajalec tekmovanja.

V prijetnem vzdušju se je športno pomerilo 30 kegljačev iz devetih društev vojnih invalidov. Tekmovalci so se pomerili v 60 in 120 lučajih.

Najboljši v kategoriji 60 lučajev so bili: 1. Rudi Lah iz DVI Celje, 2. Alojz Dragan iz DVI Dolenjske, Posavja in Bele krajine in 3. Rudi Rogelšek iz DVI za Koroško.

V kategoriji 120 lučajev je 1. mesto zasedel Andrej Rakuš iz DVI Gorenjske Kranj, 2. Matej Koren iz DVI Zasavje in 3. mesto Vojko Perušek iz DVI Maribor.

V soboto, 6. maja 2017, je Društvo vojnih invalidov Ptuj izvedlo prvenstvo ZDVIS v športnem ribolovu. Ribiške palice je 32 ribičev tokrat vihtelo na ribniku Rogoznica pri Ptuj. Tokrat je bila sreča na strani

mariborskega društva vojnih invalidov, saj so prva tri mesta zasedli njihovi člani. Kar 7.830 g težak ulov je uspel **Branku Krajncu**, drugi je bil **Marjan Mauko** in tretji **Branko Herman**.

Andreja Markovič

MEDDRUŠTVENO TEKMOVANJE V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO V TRBOVLJAH

Meddruštvenega tekmovanja v streljanju z zračno puško za člane društev vojnih invalidov Slovenije v Trbovljah se je udeležilo devet društev vojnih invalidov (Celje, Dolenjske, Posavja in Bele krajine, Gorenjska, za Koroško, Pomurje, Severna Primorska, Sežana, Slovenska Istra in Zasavje). Tekmovali smo na društvenem strelišču, in sicer posamično in ekipno.

Rezultati:

1. Milan Goubar	DVI Celje	181 krogov
2. Darko Šajhar	DVI za Koroško	174 krogov
3. Oton Pok	DVI za Koroško	172 krogov

Rezultati ekipno:

1. DVI za Koroško	(O. Pok, D. Šajhar, D. Schmiedhofer)	501 krogov

2. DVI Celje	(M. Goubar, M. Breznik, K. Ferme)	500 krogov
3. DVI Severna Primorska	(A. Sever, I. Manfreda, R. Srebrnič)	481 krogov

Urška Holešek

NAGRADNA KRIŽANKA

AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	GROBA, ZELO ŽALJIVA BESEDA	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC DE NIRO	IVAN POTRČ	Z REZILOM NAREJENA POŠKODBA	VEK, DOBA	DOGODIV- ŠČINA	GESLO	PRIPADNIK LEGIJE	ANDREA FLEGO	ŽLAHTNI PLIN (Ne)	MAVRAH	LAHKA KOVINA (Ca)	PREBI- VALKA ATEN
DEL OBALE ZA PRIVEZO- VANJE PLOVIL							ZAŠČITENA ALPSKA CVETLIČA, OČNICA						
ZAKONSKI MOŽ							STRO- KOVNO BESEDILO GLAS PRI PRELOMU						
ORLANDO BLOOM			KONJ Z ROGOM NA ČELU SLONOV NOS						OSEL				
RIMA, STIH					DIZAJN				PRSI, OPRSJE			CHUCK NORRIS IZVRZEK SLINE IZ UST	
TEKOČINA V ŽILAH				PROTE- STANTSKI DUHOVNIK GRŠKA PO- KRAJINA						BARVA KART			
KNJIGA ZEMLJE- VIDOV						VISOKA KULTURNA RASTLINA STATUA, SOHA				KADILEC PIPE			
POMOČ: ATIKA ERAR PINELA VADIJ	KORIST, VREDNOTA	STROKOV- NJAK ZA ETIKO RJAVA BARVA					VARŠČINA, JAMŠČINA KODA ZA VSTOP, ŠIFRA					POČASEN SESALEC	CVETLIČA Z ŽIVO RUMENIMI CVETOVIMI
PREBI- VALCI IRSKIE					IGRALEC SAMOBOR KRAJ PRI ČRNEM KALU					SRČNI UTRIP VIPAVSKA VINSKA SORTA			
NORAH JONES			KOPANJE V BANJI						PANELNA PLOŠČA				
ESEJIST IN PREVAJA- LEC KER- MAUNER			ŽLAHTNI PLIN (Rn)			STEVE JOBS			PEVKA VRČKOV- NIK DRŽAVNA BLAGAJNA				
PEVKA SRŠEN				RAHLO SPANJE						VELIK MORSKI SESALEC			
SERPEN- TINA, VIJUGA				POGAN, VELIKAN						POTOMEČ		VASILIJ IVANČUK	
ENICA, ENKA					SUNKOVITO PREMIKA- NJE TAL KIRSTIE ALLEY		PTIČ, KI VALI					RIMSKA 6	
LAHKO POLETNO OBUVALO, SANDALA							NJIVA						

Rešitev križanke pošljite na: **ZDCIVS, Uredništvo Naših Vezi, Dunajska 129, 1000 Ljubljana.**

Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence.

Nagrajenci iz prejšnje številke:

- Ivan Domanjko**, Franja Malgaja 13, 3230 Šentjur
- Brina Prosen**, Bač 45 A, 6253 Knežak
- Bojan Šobar**, Tesarska ulica 5 A, 1330 Kočevje